

forum for
natur og
friluftsliv
TROMS

NVE
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

3. mai 2012

Begrenset høring av Beritsletta kraftverk, Gratangen kommune

Forum for Natur og Friluftsliv i Troms, FNF Troms, er et nettverk for 12 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Troms, med til sammen over 15 000 medlemskap, samt 2 friluftsråd. FNF Troms arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF Troms arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene er med sin demokratiske styreform og åpne medlemsadgang viktige talerør for allmenne rettigheter i norsk utmark.

FNF Troms viser til avtale med NVE om utsatt høringsfrist til 10. mai 2012.

FNF Troms er kjent med at det er begrenset høring av den omsøkte søknaden for Beritsletta kraftverk i Gratangen kommune. FNF Troms fikk ikke uttalt seg til søknaden vår 2011 grunnet manglende koordinatorstilling på daværende tidspunkt. Etter avtale med NVE kan vi likevel uttale oss i denne sammenheng. Vi har følgende innspill:

Oppsummering

- Sør-Troms vil tape sine siste villmarkspregede kystområder om Beritsletta kraftverk bygges.
- Et svært viktig og mye brukt friluftsområde vil bli forringet.
- En samlet vurdering og samordnet behandling av de mange vannkraftplanene på Gratangshalvøya er helt nødvendig for å kunne velge de minst konfliktfylte prosjektene.

FNF Troms mener de allmenne interesser i denne saken overstiger samfunnsnyttene av en eventuell utbygging og henstiller med dette at konsesjon for Beritsletta kraftverk ikke blir gitt.

Generelle merknader

Det er et stort press på vannressursene i Troms og per i dag ligger 80 søknader inne hos NVE. Av tidligere vannkraftssaker i fylket er 67 gitt konsesjon, kun 3 er avslått. Sakene er preget av planløs "bit for bit"-utbygging og viktige natur- og friluftsverdier blir ofte skadelidende. I dag er det særlig den store ekspansjonen av småkraftutbygging som kommer i konflikt med natur og friluftsliv gjennom at landskap, biologisk mangfold, naturkvaliteter og opplevelsesverdier forringes. Grunnet de mange søknadene og tempoet i saksgangen, har natur- og friluftslivsorganisasjonene i Troms kapasitetsproblemer med å følge opp saker og å komme med verdifulle innspill i saker som ligger på høring hos NVE.

FNF Troms understreker at vi ikke er negative til en hver form for vannkraftutbygging, men vi ser det som en viktig målsetning at de tiltakene som er minst konfliktfylte og mest miljøvennlige blir prioritert. En storstilt småkraftutbygging vil komme i strid med nasjonale målsetninger og

internasjonale avtaler vi har forpliktet oss til (Konvensjonen om biologisk mangfold, Bernkonvensjonen og Landskapskonvensjonen).

Inngrepsfrie naturområder (INON)

Tap av INON og et økende press på inngrepsfrie områder er i strid med nasjonal arealpolitikk, hvor det i flere stortingsmeldinger de senere årene er uttrykt at det skal planlegges på en måte som tar hensyn til at inngrepsfrie naturområder i størst mulig grad bevares for framtida. I

Stortingsproposisjon 1 S (2009-2010) fra Miljøverndepartementet, er INON et eget arbeidsmål som går ut på ”å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på”. Ifølge DN forsvinner det aller mest inngrepsfri natur i Nord-Norge, noe som gir oss et særlig ansvar for å ta godt vare på de gjenværende områdene.

I retningslinjene for småkraftverk står det: *INON – tapene må imidlertid vurderes i forhold til den lokale og regionale INON – statusen. Det vil si at i områder med lite gjenværende INON vil tap av INON vektlegges høyere enn i områder med mye gjenværende INON. Generelt er det svært lite INON igjen i kystnære områder. Inngrepsfrihet fra fjord til fjell, uavhengig av sone, tillegges spesiell vekt.*

Kystlandskapet i Sør-Troms har per i dag kun et villmarkspreget området igjen. Området ligger på Gratanghalvøya og ved en eventuell utbygging av Beritsletta kraftverk vil dette forsvinne. FNF Troms mener et slikt inngrep er uakseptabelt, og det vil stride med alle retningslinjer og politiske mål om å ivareta gjenværende villmarksområder, særlig der det er lite igjen og i sonen mellom fjord og fjell.

INON-områdene som vil gå tapt som følge av en eventuell utbygging av Beritsletta er i følge opprinnelig og omsøkt søknad ca. 1,5 km² (sone 2), ca. 2,5 km² (sone 1) og ca. 2 km² (villmarkspregede områder). Dette er beregnet ut fra at nåværende grense for INON i området går omtrent der inntaksdammen er planlagt. Søknaden viser til tross for dette at inntaksdammen er planlagt noe lengre opp i dalen enn nåværende INON-grense. Dette fører til at det reelle tapet av INON i dette tilfellet blir ca. 2,8 km² (sone 2), ca. 5,4 km² (sone 1) og ca. 3,1 km² (villmarkspregede områder) (Henviser til uttalelse fra Thomas Haugland som har gjort nye analyser i Arcgis 10.)

Tapet av INON-områder ved en eventuell utbygging av Beritsletta er meget stort, og de negative konsekvensene forsterkes med tanke på at det er det siste området i regionen. Til sammenligning har to andre småkraftverk fått avslag den siste tiden hvor en av hovedgrunnene var reduksjon av INON. Disse er Beritelva (Saltdal kommune) som kunne tape 5 km² villmarkspregede områder, og Øvre Russvik (Tysfjord kommune) som kunne tape 2,8 km² villmarkspregede områder. FNF Troms ser det som en nødvendighet at også denne saken får et slikt utfall.

FNF Troms ønsker også å kommentere at søker ikke har behandlet INON som eget fagtema med verdivurdering og vurdering av konsekvens. Dette skal i henhold til Retningslinjer for småkraftverk fra OED være et eget fagtema. I denne søknaden er det kun tatt med under 2.6 ”Forholdet til offentlige planer og nasjonale føringer”. Søker skriver også at ca. 2 km² av det tilliggende villmarkspregede området på ca. 6 km² vil gå tapt. FNF Troms vil presisere at ifølge arealstatistikk over inngrepsfrie naturområder i Troms pr. januar 2008 (DN) er området det refereres til kun ca. 4 km². Med et reelt tap på 3,1 km² (Thomas Hauglands analyser) vil det i praksis si at det ikke vil finnes villmarkspregede områder igjen i hele regionen.

FNF Troms mener det er svært viktig at det resterende villmarkspregede området langs kysten av Sør-Troms blir bevart for kommende generasjoner.

Friluftsliv

Gratangshalvøya er et eldorado for friluftsliv og rike naturopplevelser. Her er det store muligheter både for lavterskelturer og for lengre, og brattere opplevelser. Området er mye brukt, så vel lokalt som regionalt og nasjonalt til spektakulært og klassisk friluftsliv. Vandreturer, toppturer, fiske, jakt, skigåing, bær- og sopplukking og rekreasjon er noen av mange yndede aktiviteter i området.

Også Belvasskaret og området rundt Beritslettelva er et populært turområde og en viktig innfallsport til et helt særegent, villmarkspreget friluftsområde. Området er meget mye brukt og Harstad Turlag har en tursti fra Vassøse gjennom Bellvasskaret som strekker seg helt til Tjeldsundbrua ved Vågsfjorden. Dette er Sør-Troms lengste sammenhengende turløype, og kan by på overnatting i flere turlagshytter. En eventuell utbygging vil få direkte negativ innvirkning på turlagets løype.

En kartlegging av friluftsområder i regi av Troms fylkeskommune viser også at området rundt Beritsletta er av svært stor verdi. Kartleggingen konkluderer med at området er et svært viktig friluftsområde. En utbygging av Beritsletta vil føre til forringelse av de rike opplevelseskvalitetene og landskapsbildet i dette høyt verdsette området.

Samlet belastning

Antallet småkraftsaker i Sør-Troms-regionen er stort. Bare i Gratangen er det søkt om 10 vannkraftutbygginger. Dette er særdeles mye, og nest etter Tromsø er det den kommunen med flest vannkraftsaker i Troms. Tatt i betraktning at Gratangen er en liten kommune (313 km² – Troms 5. minste), er antall søknader enormt. Dersom alle prosjektene mot formodning skulle bli realisert ville det ødelegge et svært verdifullt kystlandskap og rekreasjonsområde.

I behandlingen av sakene rundt Gratangshalvøya er det helt nødvendig med en samlet vurdering. FNF Troms oppfordrer på det sterkeste at sakene blir vurdert opp mot hverandre slik at de med størst konflikt med INON-områder, biologisk mangfold, landskap og friluftsliv blir avslått. For å lette arbeidet med reell og effektiv medvirkning oppfordrer vi også til at alle disse sakene behandles samtidig og at høringspartene kan uttale seg til hele Gratangshalvøya-området i stedet for til enkeltprosjekt. FNF Troms finner NVEs sammenslåing av saksbehandlingen på de 11 småkraftsakene i Nordreisa og Kåfjord som en god modell. Dette gjør det lettere å se sammenhengen og omfanget av eventuelle inngrep. Det blir også lettere å uttale seg, samt å kunne luke ut de mest konfliktfylte prosjektene.

Det er realistisk å finne prosjekter som lar seg gjennomføre på Gratangshalvøya uten alvorlige negative konsekvenser for friluftsliv, landskap og INON-områder. FNF Troms ønsker en nær dialog med NVE om samlet belastning og hvilke områder som er særlig viktige å bevare. Vi ønsker også å poengtere viktigheten av at området mellom Keipen og fylkesgrensen mellom Nordland og Troms forblir urørt. Mulighetene for å konsentrere kraftverkene til elvene Hillesamn, Tjuvskjær og Foldvik kan utredes nærmere.

Behovet for kraft

Både Norge og Troms har overskudd på kraft. Nordland, som grenser til Gratangen og Sør-Troms, har et kraftoverskudd på over 40 %. Det er ingen ”hastesak” å skulle bygge ned mer av det som er den største mangelvaren i Norge og Europa i dag, nemlig urørt natur. FNF Troms er opptatt av en klimavennlig politikk som i større grad tar høyde for tiltak som energisparing- og effektivisering. I den grad nye fornybarprosjekter må bygges ut ser vi at dette gjøres helhetlig og at de minst konfliktfylte områdene vurderes på et solid kunnskapsgrunnlag. FNF Troms kan ikke se at kraftbehovet kan legges til grunn i vurderingen av søknaden.

Konklusjon

En utbygging av Beritsletta kraftverk vil føre til tap av de siste villmarkspregede områdene i Sør-Troms regionen, samt vil føre til forringelse av et svært viktig friluftsområde. En samlet vurdering av eksisterende og planlagte kraftverk er nødvendig for å bidra til at de minst konfliktfylte prosjektene prioriteres framfor at store natur- og friluftsverdier, landskap, biologisk mangfold og INON på Gratangshalvøya-området går tapt. FNF Troms mener de allmenne interessene i denne saken overstiger samfunnsnyttene av en eventuell utbygging og henstiller med dette at konsesjon for Beritsletta kraftverk ikke blir gitt.

Følgende organisasjoner stiller seg bak uttalelsen:

Troms Turlag, Harstad Turlag, Norges Turmarsjforbund Troms, Troms Orienteringskrets, Naturvernforbundet i Troms, 4H Troms, KFUK-KFUM-speiderne Troms, Troms Fylkeskystlag, Norges Jeger- og Fiskerforbund Troms, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Framtiden i våre hender Tromsø, Nord-Norsk Botanisk forening, Ishavskysten friluftsråd, Midt-Troms friluftsråd.

For Forum for Natur og Friluftsliv Troms
Eivind Høstmark Borge
Fylkeskoordinator

Kopi:
Fylkesmannen i Troms
Troms fylkeskommune
Gratangen kommune
Skånland kommune